

Turkish A: literature – Standard level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında yönlendirilmiş edebi analiz yazınız. Yanıtınız verilen iki yönlendirici sorunun yanıtını da içermelidir.

1.

Yazmanın bir harcı var. Evlerin, kulelerin ve kümes damlarının olduğu gibi bunun da var. Önce çocuklukta karılır o. Daha masum bir damlacıkken ananız, babanız, neneniz, dedeniz, mahalleniz sizi sarıp sarmalar; kumunuzu çakılınızı karıştırır; hayatın teriyle yoğurur. O yüzden adam olacak çocuk gibi yazar olacak çocuk da yanından yöresinden alır o ilk nefesi.

Ben o konuda ne kadar şanslıydım. Allah'ın sevdiği kuluymuşum. Dedem ayrı hikâyeydi, babaannem ayrı. Babam hakeza.

Ama bir de doğduğum mahalle var ki, o zaten pastanın üzerinde krema. Ben, bir film seti gibi sokaklarda geçirdim çocukluğumu. Şimdi insanların televizyonlarda izledikleri dizileri bizzat yaşadım sayılır.

Gülerek çakırkeyif çarşıya giden Aşçı İrfan Amca, omzunda beni gezdiren Hasret Ağabey, her sabah camları sesiyle sallandıran Helvacı Deli Hasan, bindiği bisikletiyle bile kavga eden posta müdürü Şekerim Amca, sağır olmasına rağmen penceresinin altında top oynuyoruz diye leğenle tepemize su döken Hatice Teyze, koluna her bahar mart karası takan Arap Hatice Hanım Teyze, tekerlekli sandalyemize araba gibi binmemize hiç ses etmeyen Özcan Ağabey, her sabah dükkânına girer girmez “Nasılsınız keratalar”, diye bizi karşılayan Bakkal İbrahim Amca, dünyanın en yakışıklı amcası Selçuk Amca... daha sayarım kendimi zorlasam.

Ha, bir de Laz Osman Amca, namı diğer Terzi Osman vardı. O tek başına bir dizi konusu olabilirdi bence.

Dedem, “Bu adam büyük sanatkâr ama zamanında iş bitirmesi mesele”, derdi. Osman Amca, demlenmiş halde tıngır mıngır tam bizim pencerenin önünden geçerken dedemin camı açıp, “Osman, o takım bu bayrama da yetişmezse dükkânın önünde davul çaldıracağım. Serseriliğin lüzumu yok”, dediğini, Osman Amcanın da saygıyla eğilerek “Emrin olur amcacım”, diye bir Sadri Alışık selamı çaktığını hatırlıyorum.

Osman Amcanın bir diğer özelliği de arabayla seyahati çok sevmesiydi. Karşısına çıkan ilk tanıdık arabanın nereye gittiğini sorar, güzergâh durumuna göre kendisini uygun bir yere bırakmalarını söylerdi. Aşağı Gördes'e giden bir arabanın hayvan pazarına onu bırakmasından söz etmiyorum. Mesela Ankara'ya giden birinden Salihli'de, Çorum'a giden başka birinden de Ankara'da onu bırakmasını isteyebilirdi. Dedemin neden takım elbise için bayram bayram saydığını anlamak mümkün oluyor sanırım.

Osman Amca'nın “Yeşil gözlüm”, diye sevdiği eşi Saniye Teyze de mahallemizin müstesna kişiliklerindendi.

Evlerinden taşan mis gibi yemek kokuları ve tertemiz bahçe basamakları arasında hatırlıyorum onu.

Tertemiz dedim ya, zaten Saniye Teyzeyi temizlikle anlatmak mümkün. Çok titizdi o. Her şeyi siler, yıkar, paklar, tekrar yıkardı içine sinene kadar.

Hatta temizlik konusunda o kadar hassastı ki, mahallemize de arada ayar verirdi.

Kaç defa kardeşim ve beni evin önüne yıkılmış kömürleri taşıırken görmüş ve her defasında da, “Evlatlarım taşıma işi bitince yıkanırınız siz, değil mi?” diye sormuştu.

Artık aynı durumda bizi gördüğü zaman kardeşimle nerdeyse tekmil pozisyonu almayı ve “Taşıma işi biter bitmez hamdi dalan sabun marifetiyle iyice sabunlanacağıma, bununla da yetinmeyip sırtımı anneme keseleteceğime namusum üzerine ant içerim Saniye Teyze”, diye yemin etmeyi düşünür olmuştuk.

- 45 Ama bir defasında bu konuda Saniye Teyzeyi de şaşırtmayı başarmıştık. Bir Pazar günü banyo yaptıktan sonra kömür inince mecburen taşıma işine giriştik kardeşimle. Yine her zamanki gibi Saniye Teyze bitiverdi yanımızda. Kardeşim, “Saniye Teyze, bak bu defa kömür taşımadan önce de yıkandık”, deyince kadıncağız mutlulukla ellerini çırpıp, “Ah işte Atatürk cumhuriyeti sizin gibi gençlere emanet etti”, demişti.
- 50 Burada anlattıklarımın çoğu gibi Saniye Teyze de yakın zamanda tertemiz gözleriyle uçtu gitti mahallemizden.
- İnsan dünyada her türlü yeteneğiyle övünebilir. Yazarlık dışında. Çünkü yazarlığın mayasını bir kişi değil en azından bir mahalle dolusu insan kabartır.
- Size okuma yazmayı öğreten öğretmeninizin de, Türkçe hocanızın da, Selçuk Amcanızın da, Osman Matara'nın da, Saniye Teyzenizin de tuzu vardır o çorbada.
- 55 En fazla hayata teşekkür edebilirsiniz bu insanları hayatınıza dâhil ettiği için.

Ahmet Büke, *Kitap zamanı*, 52 (2014)

- (a) Bu yazıda yazarın okuyucuya verdiği ileti nedir?
- (b) Yazar eserinin komik ama dokunaklı olması için dili nasıl kullanmış?

2.

Aile hayatı

- Evin kızı sıyrılmış çocukluktan
Odanın bir ucunda baba kahve içiyor
Solmuş odadaki kokuların hatıraları
Örgü örüyor babadan yakınan anne
5 Olumsuz cevaplar veriyor uykudan uyanan çocuk
İyi niyetle korunuyor evdeki zaman
Söylenecek şarkı yok aile hayatı ciddiye alınmamış
Sabunla ağartılmış tahtalar
Şimdi her şey tamam olmuştur
10 çünkü hayat vahşi bir parstır...
Odarın bilgisi sözle çeşitlenmeli
Kız yeniden camdan bakmalıdır
Ya gitmek üzerenin korkusu
Fark etmelidir baba kaçan balığı
15 Büyüme zorunda kalan çocuğa gelmelidir sıra
Gazete kağıtlarından, tahta oyuncaklara
Sular içilsin ki boğaz kurumasin
Koşmaca oynasin dede oyunda ebe
Belki de bu birinci iş
20 Susmaktan büyüktür oynamanın önemi
Oynamak istiyorum
Oynamadan bilmenin ne önemi var
Odanın içinde kırışik elbise
Odanın içinde uzak geçmiş
25 Annem babam uyandığında odam kadarım

Betül Tarıman, *Kül dergisi* (2002)

- (a) Bu şiirinde şair hangi temaları işliyor?
- (b) Şairin kullandığı dil okuyucuya iletmeye çalıştığı duygulara ne kadar uygundur?